
Statut Komise pro etiku ve výzkumu FHS UK

Čl. 1: Úvodní ustanovení

V souladu s Opatřením rektora Univerzity Karlovy č. 74/2017 a s Opatřením děkana Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy č. 10/2018 vydávám Statut komise pro etiku ve výzkumu, upravený pro potřeby Fakulty humanitních studií.

Čl. 2: Obecná ustanovení

1. Děkanka Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy (dále fakulta) zřizuje Komisi pro etiku ve výzkumu Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy (dále komise).

2. Statut vymezuje poslání, složení a činnost komise.

Čl. 3: Poslání komise

1. Komise posuzuje etické aspekty návrhů výzkumných projektů podávaných nebo již získaných zaměstnanci, budoucími zaměstnanci jakožto navrhovatelé / navrhovatelkami, hlavními řešiteli / řešitelkami nebo koordinátory / koordinátorkami výzkumných projektů (dále jen navrhovatelé / navrhovatelky). U spoleřešitelských projektů řízených jinou institucí komise posuzuje etické aspekty té části příslušného navrhovaného nebo již získaného projektu, která se uskutečňuje nebo bude uskutečňovat na fakultě.

2. Komise ve své činnosti vychází z principů vyjádřených ve Statutu Univerzity Karlovy, zejména pak jeho preambule, Etického kodexu Univerzity Karlovy, dále pak z relevantních vnitřních předpisů fakulty, Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Evropského kodexu chování pro vědeckou integritu. Komise dále zohledňuje obecné právní předpisy České republiky a předpisy a zadávací dokumentaci poskytovatelů podpory.

3. Komise navrhuje zásady a cíle fakultní strategie pro posuzování a schvalování etických aspektů výzkumných projektů.

4. Komise podporuje a aktivně přispívá porozumění, zvyšování povědomí, budování znalosti i respektování etických standardů ve výzkumu na fakultě.

5. Komise je poradním orgánem děkana / děkanky.

Čl. 4: Složení komise

1. Členy komise jsou akademičtí a vědečtí pracovníci a pracovnice fakulty, jiných fakult a ústavů Univerzity Karlovy a případně dalších vysokých škol nebo výzkumných organizací.

2. Komise má nejméně tři a nejvýše devět členů.

3. Členy komise jmenuje děkan / děkanka fakulty na funkční období tří let. Děkan/děkanka může člena komise kdykoli odvolat.

4. Členové komise mohou být jmenováni nejvýše na dvě bezprostředně po sobě následující funkční období. Půl roku před vypršením mandátů navrhnou stávající členové komise ty akademické pracovníky / pracovnice, kteří budou v práci komise pokračovat.

5. Předsedu jmenuje děkan/děkanka, místopředsedu pak jmenuje předseda na návrh členů komise.

6. Členství v komisi před ukončením funkčního období zaniká vzdáním se členství písemným prohlášením do rukou děkana/děkanky nebo odvoláním člena děkanem / děkankou.

7. Administrativní podporu pro činnost komise poskytuje pověřený pracovník Oddělení pro vědu a výzkum fakulty.

Čl. 5: Postup přijímání žádostí o posouzení

1. Komise posuzuje etické aspekty návrhů výzkumných projektů nebo již získaných výzkumných projektů na základě žádosti, kterou jí předkládají navrhovatelé/navrhovatelky či řešitelé/řešitelky těchto projektů. Ve výjimečných případech posuzuje etické aspekty studentských kvalifikačních prací fakulty.

2. Žádosti o posouzení etických aspektů návrhu výzkumného projektu nebo již získaného projektu se předkládají na příslušném formuláři, který je dostupný ke stažení na webu fakulty. Pokud externí poskytovatel, k němuž se návrh projektu podává, vyžaduje etické posouzení na vlastním formuláři, žadatel/žadatelka použije tento a současně do formuláře používaného fakultou doplní všechny údaje, které formulář externího poskytovatele neobsahuje.

3. Společně s formulářem žádosti o posouzení etických aspektů návrhu projektu či již získaného projektu žadatel/žadatelka předkládá také:

a. sdělení o způsobu ústního poskytnutí validních informací účastníkům/účastnicím výzkumu, jmenovitě o předpokládaném přínosu a případných rizicích spojených s výzkumem. Pokud bude ve výzkumu použit písemný informovaný souhlas, je nutné jej přiložit. Na webu fakulty jsou zveřejněny vzorové písemné informované souhlasy ke stažení. Jejich modifikace s ohledem na konkrétní výzkum je však nezbytná.

b. písemný souhlas se zpracováním osobních údajů, pokud se v navrhovaném projektu pracuje s osobními údaji účastníků / participantek či účastníků/účastnic výzkumu. Souhlas se zpracováním osobních údajů ovšem může být součástí písemného informovaného souhlasu.

c. souhrnnou informaci o výzkumu, kterou řešitel/řešitelka nebo spoluřešitel/spoluřešitelka projektu poskytne účastníkům výzkumu. Tato písemná souhrnná informace však nenahrazuje slovní poučení, nýbrž je jeho doplňkem.

d. explicitní výčet rizik a přínosů vzniklých v souvislosti s účastí na výzkumném projektu (šetření v rámci výzkumného projektu).

Položky uvedené pod body a) - d) tohoto odstavce lze předložit jako jeden dokument.

4. Navrhovatelé/navrhovatelky jsou povinni předložit žádost o posouzení etických aspektů návrhu projektu nebo již získaného projektu co nejdříve, u návrhů projektů nejpozději 35 dní před institucionální uzávěrkou soutěže do které budou návrh podávat. V případě, že žádost předloží neúplnou nebo nesprávně vyplněnou, budou do sedmi dnů vyzváni k podání doplněné a opravené žádosti. Žádostí není grantový projekt, ale konkrétní návrh výzkumu s popisem záměrů výzkumu, výzkumných otázek a metodologie navrhovaného výzkumu.

5. Studenti, žadající komisi o posouzení etických aspektů projektu své kvalifikační práce, tak činí pouze na základě písemného doporučení vedoucího práce. Jejich žádost musí obsahovat všechny výše uvedené náležitosti. V případě výzkumných projektů, kde z hlediska etiky nehrozí pro účastníky/účastnice žádné nebo jen minimální riziko, provádí jejich schválení vedoucí, resp. školitel/ka, kvalifikační práce.

5. Výzkumné projekty týkající se výzkumu na zvířatech nebo práce se zvířaty podléhají též schválení komise. Kritéria pro práci se zvířaty budou zveřejněna na webu fakulty.

Čl. 6: Jednání komise

1. Zasedání komise formou on site či online svolává předseda či předsedkyně nejméně dvakrát ročně (obvykle v říjnu a v březnu) a dále podle potřeby. Svolat zasedání komise může rovněž dle potřeby jakýkoli člen či členka v případě, že získá souhlas nadpolovičního počtu členů a členek komise.

2. Jednání komise řídí její předseda / předsedkyně. V případě nepřítomnosti předsedy/předsedkyně jej zastupuje a jednání řídí místopředseda / místopředsedkyně.

3. O stanovisku k etickým aspektům návrhu projektu nebo již získaného projektu komise rozhoduje hlasováním.

4. K rozhodnutí, respektive k udělení souhlasu s provedením výzkumu, je potřeba kladné vyjádření nadpoloviční většiny členů/členek komise. V případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy/předsedkyně, při nepřítomnosti předsedy hlas místopředsedy/místopředsedkyně.

5. Je-li kterýkoli člen / členka komise ve vztahu k projednávanému návrhu projektu či již řešenému projektu nebo k jeho řešitelům/řešitelkám ve střetu zájmů, tuto okolnost bezodkladně nahlásí předsedovi/předsedkyni (pokud je jím předseda/předsedkyně, pak místopředsedovi/místopředsedkyni) komise a posuzování etických aspektů projektu se neúčastní.

6. Jednacím jazykem komise je český jazyk. Pokud to vyžadují okolnosti, např. zahraniční navrhovatel/navrhovatelka projektu český jazyk neovládá, nebo je požadavek poskytovatele/poskytovatelky předložit stanovisko komise v anglickém jazyce, příslušné části jednání probíhají a stanovisko se předkládá v anglickém jazyce.

7. Komise si může vyžádat účast navrhovatele/navrhovatelky při projednávání projektu. Komise si může dále vyžádat od navrhovatele / navrhovatelky doplnění informací potřebných k posouzení etických aspektů návrhu projektu nebo již získaného projektu.

8. Ke každému posuzovanému návrhu projektu či již získanému projektu komise vypracuje písemné stanovisko. Stanovisko vždy obsahuje jednacím číslo a může být následující:

a) Projekt neobsahuje náležitosti požadované pro posouzení komisí. Komise se žádostí o posouzení etických aspektů návrhu projektu nebo již získaného projektu nebude zabývat.

- b) Komise vydá stanovisko s kladným vyjádřením k etickým aspektům návrhu projektu nebo již získaného projektu, tj. projekt schválí.
 - c) Komise vydá stanovisko se záporným vyjádřením k etickým aspektům návrhu projektu nebo již získaného projektu, tj. projekt neschválí.
 - d) Komise vydá stanovisko vyjadřující podmíněčné schválení projektu a specifikuje oblasti nebo témata, která vyžadují doplnění či přepracování.
- Vyjádření komise je vždy vydáno s podpisem předsedy/předsedkyně nebo místopředsedy / místopředsedkyně komise.

9. Komise neposuzuje právní souvislosti a právní důsledky vyplývající z návrhů výzkumných projektů, ani z jednání navrhovatelů/navrhovatelek výzkumných projektů.

10. Komise je orgánem, který především posuzuje výzkumné projekty z hlediska ochrany účastníků/účastnic výzkumu. Navrhovatelé/navrhovatelky projektů musí zajistit, aby výzkumné projekty nepředstavovaly nepřiměřenou zátěž nebo riziko pro účastníky / účastnice. Důležitým principem je poměřování potenciálního přínosu projektů a zátěže, kterou tyto projekty pro účastníky/účastnice výzkumu představují. Komise nenese odpovědnost za realizaci výzkumu, ve které nebyla tato rizika nedostatečně reflektována navrhovatelem/navrhovatelkou.

11. Komise posoudí návrh projektu nebo již získaný projekt a vypracuje stanovisko do 30 kalendářních dnů od podání žádosti o posouzení. V případě, že žádost byla podána neúplná nebo nesprávně vyplněná, lhůta se počítá ode dne podání opravené a doplněné žádosti.

12. Požádá-li o to písemně navrhovatel/navrhovatelka zamítnutého návrhu projektu nebo již získaného projektu, komise do 60 kalendářních dnů od data podání žádosti vypracuje písemné zdůvodnění svého stanoviska.

13. Z jednání komise se pořizuje zápis. Zápis se do 30 dnů od konání schůze zveřejní na webových stránkách fakulty.

Čl. 7: Jednání komise per rollam

- 1. Komise může etické aspekty návrhů projektů i již získaných projektů posuzovat a rozhodovat o nich per rollam.
- 2. Jednání per rollam se neuskuteční, vysloví-li s ním nesouhlas alespoň jedna třetina všech členů komise.
- 3. Jednání komise per rollam řídí předseda/předsedkyně komise nebo předsedou/předsedkyní pověřený jiný člen komise.
- 4. Výsledky hlasování per rollam jsou veřejné.
- 5. Hlasování per rollam je platné, pokud hlasuje nadpoloviční většina všech členů komise.
- 6. Lhůta pro hlasování nesmí být kratší než čtyři pracovní dny od vyhlášení.
- 7. Z jednání per rollam se pořizuje zápis, který komise schvaluje na svém nejbližším zasedání.

Čl. 8: Přechodná a závěrečná ustanovení

- 1. Děkanka jmenovala členy komise k 1. červenci 2018.
- 2. Děkanka jmenovala předsedkyni komise k 1. červenci 2018.
- 3. Toto opatření nabývá platnosti dnem podpisu.
- 4. Toto opatření nabývá účinnosti dne 22. června 2018.

V Praze dne 18. června 2018

Ing. arch. Mgr. Marie Pětová, Ph.D.

Děkanka Fakulty humanitních studií, UK, Praha